DOLINA PAŁACÓW I OGRODÓW



Fot. Jacek Halicki, CC BY 3.0, Wikimedia Commons

Dolina Pałaców i Ogrodów to nazwa nadana fragmentowi Kotliny Jeleniogórskiej, w którym głównie w XIX wieku śląska arystokracja budowała rezydencje i zakładała przy nich parki. Skupisko liczy około 20 zamków i pałaców oraz dwory, od zadbanych pałaców po zapomniane ruiny, rozrzuconych po kilku miejscowościach wokół Jeleniej Góry i Kowar, między innymi w Mysłakowicach, Karpnikach, Łomnicy i Wojanowie.

SKĄD WZIĘŁA SIĘ NAZWA

Pruska rodzina królewska uczyniła pałac w Mysłakowicach letnią rezydencją, a jej obecność przyciągnęła do Kotliny Jeleniogórskiej arystokrację. Posiadłości wznosili tu miejscowi hrabiowie i szlachta, budując pałace i zakładając wokół nich ogrody krajobrazowe w stylu angielskim. Po drugiej wojnie światowej i zmianie granic wiele obiektów straciło właścicieli i przez dekady popadało w ruinę. Część odbudowano dopiero w ostatnich dwudziestu, trzydziestu latach.

KTÓRE PAŁACE DA SIĘ ZWIEDZIĆ

Pałac Wojanów. Jeden z najlepiej odrestaurowanych obiektów doliny, dziś działający jako hotel z restauracją i spa. Wnętrza nie są udostępniane do zwiedzania, natomiast rozległy park i ogrody wokół pałacu można zwiedzać osobno, także bez rezerwacji noclegu.

Zamek Karpniki. Neogotycka rezydencja przebudowana w XIX wieku na zlecenie księcia Wilhelma Pruskiego, brata króla, z charakterystyczną wieżą i fosą. Podobnie jak Wojanów, funkcjonuje obecnie jako hotel. Wnętrza są zarezerwowane dla gości hotelowych, natomiast dziedziniec zamkowy i park można zwiedzać.

Pałac Łomnica. Zespół pałacowo-folwarczny w Łomnicy, jeden z nielicznych w dolinie udostępnionych do zwiedzania, z odtworzonymi wnętrzami i wystawą „Trzy wieki życia w Pałacu Łomnica", która obejmuje między innymi jadalnię von Küstera z XIX wieku. Turyści indywidualni zwiedzają samodzielnie, przewodnik jest przewidziany dla grup. Nie ma określonych godzin zwiedzania, wystarczy pojawić się w kasie muzeum w godzinach jego otwarcia. Pałac działa też jako miejsce noclegowe i eventowe.

Poza tymi trzema w dolinie leżą kolejne obiekty: część w ruinie, część odbudowana prywatnie i niedostępna do zwiedzania. Zamek Czocha bywa łączony z tym samym regionem rezydencji, ale leży w innej części Dolnego Śląska. Zasługuje na osobną wycieczkę, nie na doklejanie do doliny w jeden dzień.

ILE CZASU ZAREZERWOWAĆ (ORIENTACYJNIE)

PAŁAC WOJANÓW Z PARKIEM, BEZ NOCLEGU	1 do 1,5 godziny
ZAMEK KARPNIKI, DZIEDZINIEC I PARK	30 do 45 minut
PAŁAC ŁOMNICA ZE ZWIEDZANIEM WNĘTRZ	1 do 1,5 godziny
OBJAZD TRZECH OBIEKTÓW W JEDEN DZIEŃ	około pół dnia, z dojazdami

> Większość pałaców w dolinie to dziś obiekty prywatne, hotelowe albo w trakcie odbudowy. Przed wyjazdem sprawdź na stronie konkretnego obiektu, czy zwiedzanie w ogóle jest możliwe danego dnia, część udostępnia wnętrza tylko sezonowo albo w wybrane dni tygodnia.

O CZYM WARTO WIEDZIEĆ WCZEŚNIEJ

- Obiekty leżą rozproszone po kilku miejscowościach, między niektórymi jest kilkanaście kilometrów, objazd wymaga własnego transportu.
- Pałace działające jako hotele udostępniają zwiedzającym z zewnątrz zwykle tylko park i elewację, wejście do wnętrz bywa zarezerwowane dla gości.
- Nie wszystkie obiekty w dolinie są oznakowane i łatwe do znalezienia, część stoi na terenie prywatnym bez dostępu dla zwiedzających.
- Godziny otwarcia muzeum w Pałacu Łomnica sprawdź przed przyjazdem na stronie pałacu.

CO OBOK

Karpacz z wejściem na szlaki Karkonoszy leży około 20 do 25 minut jazdy od Karpnik i Łomnicy. Jelenia Góra ze Starym Miastem jest oddalona o 15 do 20 minut jazdy od większości obiektów doliny. Kowary z zabytkową kopalnią uranu Kowary-Podgórze stanowią kolejny cel w tej samej części kotliny.

PRZYDATNE LINKI

- 24jgora.pl, wiadomości z Jeleniej Góry

MAŁO KTO WIE

- **Prorok z Witoszy spędził młodość w Łomnicy.** Pustelnik, który urodził się pod koniec XVI wieku, młodość spędził w Łomnicy, a potem zamieszkał w jaskini tuż pod szczytem Witoszy i ogłaszał stamtąd przepowiednie. Część z nich, jak pożar Jeleniej Góry czy zawalenie się wieży ratusza, rzeczywiście się wydarzyła, choć nie zawsze dokładnie w przepowiedzianym roku.
  Źródło: Nowiny Jeleniogórskie, Prorok z Witoszy; trop: skrytka „WITOSZA-PRUDELBERG" (autor: LABER TEAM, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **W wieży w Siedlęcinie przetrwały malowidła z legendą o Lancelocie.** W średniowiecznej wieży mieszkalnej w Siedlęcinie, około 20 km od Karpnik, zachowały się polichromie z około 1346 roku przedstawiające legendę o rycerzu Lancelocie. To jedyne na świecie malowidła z tą legendą. Kompleksową renowację polichromii rozpoczęto w sierpniu 2006 roku, a wieża jest dziś udostępniona zwiedzającym.
  Źródło: Wieża książęca w Siedlęcinie, Wikipedia; trop: skrytka „Wieża Książęca Siedlęcin" (autor: Klarall, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **Zamek Karpniki przebudował brat króla Prus, a jego żonie poświęcono skały z żeliwnym lwem.** Po 1822 roku warownię wodną przebudował w stylu neogotyckim książę Wilhelm Pruski, młodszy brat króla Fryderyka Wilhelma III i mąż księżnej Marianny von Hessen-Homburg. Na jej cześć skały w Rudawach Janowickich nazwano Skałą Marianny, dziś to Starościńskie Skały. W 1822 roku na najwyższej z nich ustawiono żeliwnego lwa odlanego w Gliwicach według projektu z pracowni Christiana Daniela Raucha. W latach 70. XX wieku lwa strącono ze skały, dziś stoi w Złotnikach Lubańskich.
  Źródło: Karl Baedeker, Schlesien, Riesengebirge, Grafschaft Glatz. Reisehandbuch, Leipzig 1938; potwierdzenie: Wikipedia, Starościńskie Skały
- **W parku w Mysłakowicach stała brama zbudowana ze szczęk wieloryba.** Pałac w Mysłakowicach przebudował od 1832 roku według projektu Karola Fryderyka Schinkla król Fryderyk Wilhelm III, ale samą bramę ze szczęk wieloryba ufundował dopiero jego syn i następca, król Fryderyk Wilhelm IV. Oryginał przetrwał do lat 80. XX wieku, gdy zniszczyli go wandale. Dziś w tym miejscu stoi rekonstrukcja.
  Źródło: Karl Baedeker, Schlesien, Riesengebirge, Grafschaft Glatz. Reisehandbuch, Leipzig 1938; potwierdzenie: fotopolska.eu

Fakty w tym przewodniku sprawdzono w październiku 2026 r.



AUTOR
Marcin Roszak

Związany z Cieplicami. Zgłosił do budżetu obywatelskiego odbudowę wieży widokowej na Sołtysiej Górze i pilnował projektu aż do jej otwarcia. Przewodniki opracowuje na podstawie sprawdzonych źródeł. Więcej: marcinroszak.eu.